

TAKVİM'E SORUN

ekonomi@takvim.com.tr

CALIŞMA hayatıyla ilgili düzenlemelerde çalışanların da işverenlerin de sağlıkları hep ön planda tutuluyor. İş güvenliği ile ilgili düzenlemelerin haricinde çalışanların emeklilik tarihleri ve işyerindeki konumlarını etkileyen sağlıkla ilgili kurallar var. Bunun dışında hamilelik ya da engellilik gibi özel durumları olan çalışanlar için onlara uygun çalışma şartlarının oluşturulması mecburiyeti de kanunlarla düzenlenmiş durumda. İşyerinde bir hastalık kapma riski olan çalışan, isterse tazminatını talep edip iş akdini sonlandırabiliyor. Bu hak benzer şekilde işverene de verilmiş durumda. Yine işyerinde sonradan bir rahatsızlık geçiren çalışanlar için işgörmelik ödenekleri bulunuyor. Bu rahatsızlık işgörme gücünün belli oranda kaybolmasına yol açarsa, bu kez yaş şartına bakılmadan emeklilik imkanı da bulunuyor. Aynı şekilde engelli çalışanlar için de yaş şartına bakılmadan erken emeklilik imkanları sunulmuş durumda. Şimdi bu hakları detaylarıyla inceleyelim.

İŞGÖRMEZLİK ÖDENEĞİ

Çalışanlar raporlu oldukları dönemler için SGK'dan para alabiliyor. 3 çeşit geçici işgörmelik ödeneği bulunuyor:

● **ÇALIŞAN** işyerinde bir kaza geçirmiş veya işiyle alakalı olarak meslek hastalığından dolayı rapor almış ise SGK rapor parası ödiyor. Burada geriye doğru prim ödeme şartı aranmıyor.

● **HASTALIK** veya herhangi bir rahatsızlıktan dolayı rapor alınmış ise çalışanın rapor tarihinden önce 90 gün prim ödemiş olması şartı ile rapor parası alma hakkı bulunuyor.

● **KADINLAR** 8+8 hafta doğum parası alabiliyor. Yine 90 gün prim şartı aranıyor.

MALULEN EMEKİLİK

Çalışanların iş hayatında iş yapabilmeye kabiliyetlerini belli oranda kaybedecek kadar bir sağlık sorunu yaşamaları durumunda, onları koruyan bir sis-

Çalışma hayatında sağlık durumu çalışanların hem işyeri ile ilişkilerini hem de emeklilik tarihlerini etkiliyor. İşgücü kaybı yaşayanlar erken emekli olurken, sağlık sorunu olanlara tazminat ödeniyor...

ANNELERE ÖZEL İNDİRİM

■ Başkasının bakımına muhtaç derecede engelli çocuğu olan annelerin 1 Ekim 2008 sonrası primlerinin 4'te 1'i toplam primlerine ekleniyor. Bu süre yaş şartından da düşülmüyor. Örneğin; anne 10.05.1992'de sigortalı olmuş, 01.10.2008'e kadar 3 bin günü birikmiş, 2008'den sonra da 4 yıl çalışmış olsun. Annemizin emeklilik şartları 20 yıl 48 yaş ve 5525 gün. 01.10.2008'den sonra 4 yıl çalıştığı için primlerine 1 yıl daha eklenecek. Böylece toplam primleri 4800 gün olacak. 48 olan yaş şartı da 47'ye indirilecek.

tem olarak malulen emekliliği görüyoruz. Burada en önemli şart olarak bu rahatsızlığın sigortalı olunan tarihten sonra ortaya çıkmış olması. İş gücünü kaybetme oranı olarak yüzde 60 şartı bulunuyor. Malulen emeklilikte gerekli şartların sağlanması yanında, sigortalının talep etmesi de isteniyor. Malulen emekli olanlar artık bir başka işte çalışmıyor. Çalışması halinde ise emekli maaşı kesiliyor. Malulen emeklilik için gerekli şartları şöyle sıralayabiliriz:

● **SIGORTALININ** en az yüzde 60 oranında iş gücü kaybıyla malul sayılması.

● **EN** az 10 yıldan beri sigortalı olup, toplam 1800 gün prim ödemesi. Başkasının sürekli bakımına muhtaç derecede malul olan sigortalılar için ise sigortalılık süresi aranmıyor ancak 1800 gün (5 yıl) prim isteniyor.

● **MALULİYETİ** nedeniyle sigortalı olarak çalıştığı işten ayrıldık-

tan veya işyerini kapattıktan/devrettikten sonra kuruma yazılı olarak başvurması.

HAKLI FESİH İMKANI:

İş Kanunu; sağlık sorunlarını, işten ayrılma ve iş akdini bildirimsiz olarak feshetme gerekçesi olarak sayıyor ve bunu da 24 ile 25. maddelerinde düzenliyor. Burada hak sadece çalışana değil, işverene de tanınmıyor. İş sözleşmesinin konusu olan işin yapılması ve işin niteliğinden doğan bir sebeple, işçinin sağlığı veya yaşayışı için tehlikeli olursa çalışan iş akdini feshedip tazminatını alabiliyor. Yine işçi, sürekli olarak yakından ve doğrudan buluşup görüştüğü işveren yahut başka bir işçi bulaşıcı veya işçinin işi ile bağdaşmayan bir hastalığa tutulursa da aynı hakkı kullanabiliyor. İşveren açısından bakıldığında ise çalışanların sağlık sorunları yüzünden iş akdini

feshetme hakkı tanınmıyor.

ENGELLİYE ERKEN MAAŞ:

Malulen emeklilikten farklı olarak engelli çalışanlar için de erken emeklilik imkanı getirilmiş durumda. Üstelik engelli çalışanlar için emeklilikte yaş şartı da aranmıyor. İlk sigortalı oldukları tarihe göre belli prim ve süre emeklilik için yeterli oluyor. Engellilik oranı en az yüzde 40 olan SSK'lı ve memur çalışanlar vergi indiriminden faydalanarak erken emeklilik imkanına kavuşuyor. Yaş şartı aranmazken, sigortalılık süreleri 15-20 yıl arası, prim gün sayısı da 3600 ile 4400 arasında değişiyor. Bağ-Kur'lulara ise 2008'den sonra bu hak tanındı. Erken emeklilikten yararlanmak için öncelikle vergi indirimi almak gerekiyor. Defterdarlık ya da vergi dairelerine müracaat ederek işlemler başlatılabilir. Başvuru için kimlik belgesi, dilekçe ve işyerinizden sigortalı çalıştığına dair belge yeterli oluyor. Sonrasında bir hastaneden engellilik derecesini raporla tespit etmek gerekiyor. Bağ-Kur'luların vergi indirimi almalarına da gerek yok. Rapor almaları yetiyor.